

Politikas plānošanas dokumenti – pamats dalītā īpašuma izbeigšanai Latvijā

Jolanta Dinsberga

Rīgas Stradiņa universitāte, Juridiskā fakultāte, Latvija

Ievads. Latvijas valsts attīstība nav iedomājama bez attīstības plānošanas dokumentu izstrādes. Straujās globalizācijas ietekmē nepārtraukti nepieciešams izvērtēt prioritātes un noteikt valsts attīstības mērķus un darbības virzienus. Viena no šā brīža aktuālākajām problēmām nekustamā īpašuma jomā, kas risināma valstiskā līmenī, ir saistīta ar piespiedu dalītā īpašuma tiesisko attiecību izbeigšanu, lai nodrošinātu no Civillikuma 968. panta izrietošā zemes un ēkas vienotības principa ievērošanu, novērstu zemes reformas īstenošanā pieļautās kļūdas un rastu iespēju dzīvokļu īpašniekiem un zemes īpašniekiem izbeigt dalītā īpašuma tiesiskās attiecības.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis – analizējot politikas plānošanas dokumentos izvirzītās prioritātes un rīcības virzienus nekustamo īpašumu jomā, izvērtēt izvēlēto rīcības virzienu īstenošanas īpatnības, atklāt problemātiku un piedāvāt politikas plānošanas dokumentu pilnveides virzienus. Pētījuma pamatā izmantoti vairāki politikas plānošanas dokumenti, kuros tiešā vai netiešā veidā ir norādes uz nepieciešamo rīcību saistībā ar dalītā īpašuma izbeigšanu, analizēti uz politikas plānošanas dokumentiem pamatotie un izstrādātie normatīvo aktu projekti, kā arī atsevišķu autoru viedokļi.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, pētījumā izmantota vēsturiskā, aprakstošā, analītiskā, grafiskā, indukcijas un dedukcijas metode.

Rezultāti. Politikas plānošanas dokumentu izstrāde ir neatņemama Latvijas valsts attīstības sastāvdaļa un tiek balstīta uz noteiktiem normatīvajiem aktiem. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam uzsvērts, ka maksimāli jāizmanto Latvijas cilvēkkapitāls, politikas veidošanā maksimāli jāiesaista sabiedrība, lai pieņemtu kvalitatīvākus lēmumus un atvieglotu to ieviešanu. Saistībā ar dalītā īpašuma izbeigšanu Latvijā ir pieņemti vairāki politikas plānošanas dokumenti un uz to pamata tiek izstrādāti normatīvo aktu projekti, kas sabiedrībā ir visai pretrunīgi vērtēti. Piemēram, likumprojekts “Piespiedu dalītā īpašuma tiesisko attiecību privatizētajās daudzdzīvokļu mājās izbeigšanas likums” pieņemts 1. lasījumā un uz 2. lasījumu tiek apkopoti iesniegtie priekšlikumi, kas autores skatījumā ir loģiski un pamatoti. Ja likumprojekts tiks virzīts uz otro lasījumu, neņemot vērā sabiedrības viedokli, netiks sasniegti Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam izvirzītie mērķi.

Secinājumi. Vērtējot politikas plānošanas dokumentos izvirzītās prioritātes un rīcības virzienus, un jau izpildītos uzdevumus, diemžēl secināms, ka dažu uzdevumu izpildē netiek ņemtas vērā citos politikas plānošanas dokumentos noteiktās prioritātes – sabiedrības iesaiste politiskajos procesos. Lai gan sociālais dialogs notiek, dialoga rezultātā noskaidrotais sabiedrības viedoklis tiek ignorēts.

Izvērtējot politikas plānošanas dokumentus un uz tiem izstrādātos tiesību aktu projektus, jānorāda, ka valsts, cenšoties labot zemes reformas laikā pieļautās kļūdas, nevēlas uzņemties atbildību, kā rezultātā dalītā īpašuma izbeigšana var izraisīt vēl lielākas problēmas. Piemēram, izpirkuma maksa jāsedz pašiem dzīvokļu īpašniekiem. Bet, ja valstī nerisina jautājumus par kadastrālās vērtības pārskatīšanu zemēm zem daudzdzīvokļu namiem, ir apdraudēta zemes izpirkšana un iepriekš minētā likumprojekta realizācija.